

पाल्य *a.* See पालनीय. -**ल्यम्** See पालनम्; उर्ध्व वर्षसहस्रान्ते प्रजापाल्यमनन्तरम्.

पालयित् *m.* A protector, guardian; शचीसखो मरुतां पालयितेव नन्दने (विजहार) R. 8. 32.

पालित *p. p.* 1 Protected, guarded, preserved. -2 Observed, fulfilled.

पिपालयिषुः (Desiderative from पाल्) Desirous to protect; प्राज्य प्रभावलीराज्यं पिपालयिषुरात्मनः Śiva B. 31. 32.

पालकाप्यः N. of a sage, son of Kareṇu (who first taught the science of elephants). -**प्यम्** The science of elephants.

पालङ्कः 1 The olibanum tree. -2 A hawk -ङ्की Incense.

पालक्यः, -क्या Incense.

पालल *a.* (-ली *f.*) Made of the powdered sesamum-seed.

पालवी A kind of vessel.

पालाश *a.* (-शी *f.*) [पलाश-अण्] 1 Belonging to or coming from the Palāśa tree. -2 Made of the wood of the Palāśa tree; Ms. 2. 45. -3 Green; पालाश-ताम्रासित-ऋवुराणाम् Bri. S. -शः The green colour. -**Comp.** -**खण्डः**, -**पण्डः** an epithet of the Magadha country. -**विधिः** Burning a human corpse with Pālāśa wood in case it is not burnt in the normal course. Śabda Chi.

पालिः, ली *f.* 1 The tip of the ear; श्रवणपालिः Gīt. 3. -2 The edge, skirt, margin; तिष्ठतो युगपालीषु Mb. 7. 191. 30; महति सितपटच्छन्नपालीं कपालीम् Bh. 3. 55. -3 The sharp side, edge or point of anything (अश्रि); कपोलपालिं तव तन्नि मन्थे लवण्यधन्ये दिशमुत्तराख्याम् Bv. 2. 9. -4 Boundary, limit. -5 A line, row; विपुलपुलकपाली Gīt. 6; Śi. 3. 51; रजनीचरपालिरागमिष्यत्यविलम्बं प्रतिपाल्यतां कुमारौ Rām. Ch. 2. 52. -6 A spot, mark. -7 A causeway, bridge. -8 The lap or bosom. -9 An oblong pond. -10 Maintenance of a pupil by his teacher during the period of his studies. -11 A louse. -12 Praise, eulogium. -13 A woman with a beard. -14 The hip. -15 A measure of capacity (प्रस्थ). -16 A circumference. -**ली** A pot, boiler. -**Comp.** -**आमयः** a disease of the outer ear. -**ज्वरः** a kind of fever. -**भङ्गः** the bursting of a dike.

पालिका 1 The tip of the ear. -2 The sharp edge of a sword or of any cutting instrument. -3 A butter-knife; Rām. 1. 73. 21. -4 A pot or boiler.

पालित्यम् Greyness of hair caused by old age, hoariness.

पालिन्दः Incense.

पाल्लवा A game with twigs.

पाल्लविक *a.* Diffusive, digressive.

पाल्वल *a.* (-ली *f.*) Coming from a pool.

पावः A particular wind-instrument; (Mar. पावा).

पावक *a.* [पू-ष्कुल्] Purifying; पन्थानं पावकं हित्वा जनको मौल्यमास्थितः Mb. 12. 18. 4. -**कः** 1 Fire; पावकस्य महिमा स गण्यते कक्षवज्ज्वलति सागरेऽपि यः R. 11. 75; 3. 9; 16. 87. -2 Agni or the god of fire. -3 The fire of lightning. -4 The Chitraka tree. -5 The number 'three'. -6 A person purified by religious abstraction, saint, sage. -7 Good conduct or behaviour. -8 N. of Varuṇa. -**की** 1 The wife of Agni. -2 Ved. N. of Sarasvatī. -**Comp.** -**अरणिः** an epithet of a plant called अभिमन्थ (Mar. थोर एरण). -**अर्चिस्** *f.* a flash of fire. -**अस्त्रम्** a fiery weapon; प्रशान्तमेव पावकास्त्रम् U. 6. 5/6. -**आत्मजः** 1 an epithet of Kārtikeya. -2 N. of a sage called सुदर्शन who married the daughter of Duryodhana of the Ikṣvāku family. -**मणिः** *m.* The Sūryakānta Mani. -**शिखः** (= अभिशिखः) Saffron; Śiva B. 30. 19.

पावकिः 1 An epithet of Kārtikeya. -2 Of the sage सुदर्शन.

पावकीय *a.* Fiery (as a weapon); सर्वत्रावर्तमुद्रां विदधति जलधौ सायकैः पावकीयैः B. R. 7. 33.

पावन *a.* (-नी *f.*) [पू-णिच् ल्यु] 1 Purifying, freeing from sin, purificatory, sanctifying; पादास्तामभितो निषण्ण-हरिणा गौरीयुरोः पावनाः Ś. 6. 17; R. 15. 101; 19. 53; यज्ञो दानं तपश्चैव पावनानि मनीषिणाम् Bg. 18. 5; Ms. 2. 26; Y. 3. 307. -2 Sacred, holy, pure, purified; तपोवनं तच्च बभूव पावनम् Ku. 5. 17. -3 One living on wind (a Sādhu); उतः क्षीरं वनस्थानां मुनीनां गिरिवासिनाम् | पावनानां वनाशानां वनाश्रम-निवासिनाम् || Mb. 13. 14. 124. -**नः** 1 Fire. -2 Incense. -3 A kind of demi-god or Siddha. -4 N. of the poet Vyāsa. -5 N. of Viṣṇu. -**नम्** 1 Purifying, purification; विष्णोर्भूतानि लोकानां पावनाय चरन्ति हि Bhāg. 11. 2. 28; पदनखनीरजनितजनपावन Gīt. 1; Mv. 1. 26; Ms. 11. 85. -2 Penance. -3 Water. -4 Cow-dung. -5 A sectarian mark. -6 Any means of purification; उत्पत्तिपरिपूतायाः किमस्याः पावनान्तरैः U. 1. 13. -7 Atonement, expiation. -8 Incense (सिद्धक). -**Comp.** -**ध्वनिः** a conch-shell.

पावनी 1 The holy basil. -2 A cow. -3 The river Ganges.

पावमानी An epithet of particular Vedic hymns (especially those of Rv. 9. and Av. 19. 71 &c.).

पावित *a.* cleansed, purified, sanctified, made holy; धन्योऽसि कृतकृत्योऽसि पावितं ते कुलं त्वया | Śaṅkara.

पावित्र्यम् Purity.

पावित्र *a.* Purificatory; पावित्र्याः शरणगतार्तिहारिणे तन्मा-हात्म्यं भव भवते नमस्कियायाः Ki. 18. 36.

पाव्य *a.* To be cleansed or purified; Bk.